

ЕЗИКЪТ НА ОМРАЗАТА И ЕЗИКОВАТА АГРЕСИЯ В СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВО HATE SPEECH AND VERBAL AGGRESSION IN MODERN SOCIETY

Kreytchova, Elena / Stalyanova, Nadezhda. The Power of Public Speech. Sofia, Paradigma, 2017. 221 стр.

В съвременната лингвистика през последните години са особено актуални проучванията на езика на омразата в много широк дискурс, реализиран във всяка сфера от обществения живот. Като част от пъзела на многобройните публикации в тази научна област през 2017 г. беше издадено едно ново изследване на публичната реч, разглеждащо вербалната агресия в различни нейни прояви. Книгата със заглавие *The Power of Public Speech* е написана на английски език и отразява дългогодишните научни изследвания на Надежда Сталянова и Елена Крейчова върху публичната реч, към анализа на употребата на езикови и неезикови средства както в междуличностното общуване, така и в обществения живот. Монографията е доказателство за това колко широк спектър от проблеми включват в себе си термините „език на омразата“, „политическа коректност“ и „езикова агресия“.

Изследването е мултидисциплинарно и намира общите сечения между много области от обществения живот – законодателството, журналистическата етика, общуването в интернет, политическата коректност, етиката в медиите и др. Свързващият ги момент са именно проявите на вербална агресия и предизвикваните от нея реакции на толериране или противопоставяне. Книгата умело преплита гледните точки не само на лингвистиката (и в частност на политическата лингвистика), но и на психологията, педагогиката, правните науки и пр. Много често езиковата агресия бива обвързана с манипулацията (колкото и „неуловимо“ и трудно дефинируемо да е това понятие, тъй като всяка комуникация в определен контекст и в определена комуникативна ситуация може да бъде характеризирани като манипулация). Авторките много умело извеждат характеристиките на вербалната агресия, изхождайки от общата поведенческа агресия, дефинирана в психологията, и представят някои потенциални модели на противодействие чрез оптимизирани прояви на толерантно речево действие. Струва си да се отбележат техните наблюдения върху вербалната агресия като цялостна концепция на езикова проява на индивида, например затвореност и отказ от каквато и да е диалогичност и други форми на комуникация, но и латентна агресивност под формата на груби шеги, лъжливи новини и др. под.

Езиковата агресия неизменно е свързана и с ограничаване на свободата на словото, в краен случай дори до загуба на тази свобода, която в съвременното общество сме свикнали да приемаме за даденост. Свободата на словото, на което е посветена една от главите на изследването, авторките анализират през призмата на законовите му регулации, като акцентуват върху юридическия дискурс, отнасящ се до вербалната агресия, езика на омразата и дискриминацията чрез словото. И тук е приложен комплексният подход към езика на омразата като част от т.нар. престъпления от омраза, за да се разкрие конфликтът между изконното човешко право на свобода на словото и правото на информация, на свобода на мисълта, от една страна, и правото на личен живот, на лична свобода, запазване на човешкото достойнство.

Въпросът за медиите и ролята им в изграждането на модели на поведение и говорене, също е засегнат в настоящото изследване. Представени са и аспекти от етичния кодекс на медиите, от свободата на пресата и медиите като цяло в контекста на феномена цензура и нейните прояви като

част от новите реалности във виртуалните човешки взаимоотношения. Отделна глава е посветена на човека, използващ в общуването най-новите технологични постижения, потопен в комуникацията на виртуалната среда и специфичните онлайн прояви на езиковата агресия и езика на омразата. Приноси се посочването и анализът на отделните политики спрямо проявите на агресията в различни онлайн медии, тяхното експлициране и формулиране.

В отделни глави са проследени конкретни съдебни казуси по проблеми на политическата коректност, отразяващи най-различни обществени нагласи по отношение на правата на човека в зависимост от публичния език, за които е поискано и експертно лингвистично мнение от специалисти филолози. Монографията отделя полагаемото се органично място и на комуникативни практики в Холивуд, разгледани през призмата на филмовата индустрия. Тази глава представлява любопитен подход към силата на словото и публичната реч от страна на филмовото изкуство, което несъмнено ще бъде интересно дори за читателя непрофесионалист.

В заключение бихме могли да обобщим, че читателите на книгата *The Power of Public Speech* могат да открият в нея разностранно, многопластово и многоаспектно изследване на съвременната реч и реализациите ѝ във всички области на съвременния живот на нашето общество.

Жана Станчева¹

---

¹ **Жана Станчева** (Jana Stancheva) – д-р, главен асистент в катедра „Славянско езикознание“ на Факултета по славянски филологии в СУ „Св. Кл. Охридски“, jana.stancheva@slav.uni-sofia.bg